

Oponentský posudek bakalářské práce.

Autorka: Vladimíra Coufalová
Název práce: Filantropie po česku. Činnost Marie Riegrové-Palacké ve druhé polovině 19. století.
Vedoucí práce: Prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc.

Předkládaná bakalářská práce je věnována osobnosti a činnosti Marie Riegrové-Palacké. Vzhledem k bohatému rozsahu jejích aktivit se V. Coufalová oprávněně rozhodla pro dílčí a dosud jen málo zpracované téma, a to zřizování opatroven a mateřských škol. Práce navíc obsahuje údaje o osobním životě, výchově a rodině Marie Riegrové-Palacké (kap. 3 a 4) - pasáže výrazně popisné a pouze uvozující zvolenou a dále rozvíjenou problematiku. Východiskem pro tuto část se stal především životopis Marie Riegrové-Palacké sepsaný její dcerou Marií, Stloukalova edice korespondence a zčásti osobní pozůstalost Marie Riegrové-Palacké (odkazováno je na jeden karton biografického materiálu v Archivu Národního muzea). V. Coufalová zjevně usilovala o skloubení informací o Marii Riegrové-Palacké, včetně obecně známých a často připomínaných (mj. vliv Bolzanova učení) s popisem, analýzou a hodnocením její veřejné činnosti.

Autorka uvádí přehledně seřazenou bibliografii, odděluje prameny archivní povahy (precizně zaznamenané) od editovaných. Spíše mezi prameny než odbornou literaturu podle mého soudu však patří jubilejní Památník vydaný na oslavu čtyřicetiletého trvání stavu učitelek škol mateřských 1869-1909 (s. 68). V soupisu literatury je odkazováno na monografii o pražských spolicích (s. 68), chybí však bližší údaje (nakladatelství, rok vydání). Poněkud nadbytečně jsou také citovány naučné slovníky a encyklopedie (s. 69).

V úvodu práce se autorka zabývá objasněním pojmu filantropie, všímá si jejích proměn v různých historických obdobích, odvolává se na různé výklady tohoto pojmu v naučných slovnících a odborné literatuře. Do kontextu dobročinné práce v českých zemích pak vhodně zařazuje právě Marii Riegrovou-Palackou. Krátce se zmiňuje o Spolku svaté Ludmily, ale svou pozornost zaměřuje především na zakládání institucí pro děti předškolního věku. Správně připomíná vazbu na francouzská zařízení tohoto typu a s tím spojený vlastenecký prvek – pražské školky a opatrovny měly být konkurencí tzv. Fröblovým německým zahrádkám (o dvou liniích filantropie, tedy české a německé, se píše hned na s. 9). V. Coufalová hodnotí založené školky jako podnik dobročinný a vlastenecký, což je konstatování zcela oprávněné. S využitím citací dokumentuje rodinné poměry dětí, které

školky a opatrovny navštěvovaly (s. 56-58). Zajímavou součástí práce tvoří zaznamenané zkušenosti budoucích učitelek mateřských škol, které absolvovaly v Paříži odborný kurz včetně závěrečných zkoušek (kap. 8).

Domnívám se, že téma péče o děti předškolního věku v souvislosti s filantropickou činností Marie Riegrové-Palacké je zpracováno zdařile a v souladu s cíli, které si autorka v úvodu stanovila (viz s. 10-11 a 15). Předmětem diskuse při obhajobě se může stát již zmíněná struktura práce nebo některá tvrzení, která se v textu objevují jen v náznacích a bez bližšího vysvětlení. Na s. 15 a 27 je použita formulace „feministické a emancipační snahy“, přitom není specifikováno, co termíny feminismus a emancipace v 19. století znamenají. Na stejném místě se objevuje vyjádření, že dobročinnost byla „doplňk na cestě k emancipaci“. Domnívám se, že jde naopak o jeden z jejích nejvýznamnějších projevů v celém 19. století. Na s. 28-29 se autorka zabývá spolkovou legislativou, tématu opatroven a mateřských škol se však tato otázka příliš netýká. Vazba mezi zakládáním školek a návštěvami Marie Riegrové-Palacké v chudých rodinách (s. 33-34) zcela jistě byla, ale stejně tak tyto pochůzky po bytech pražské chudiny úzce souvisely s její prací ve Spolku svaté Ludmily, který se školkami nikdy nezabýval.

Předkládaná práce je založena z velké části na studiu archivních, dosud nepublikovaných pramenů, je doplněna obrazovými přílohami a vhodně volenými citacemi. V. Coufalová vychází ze znalosti domácí i zahraniční odborné literatury, kterou komentuje v kap. 2, ve výčtu nechybí žádný ze zásadních titulů vztahujících se k tématu. Vzhledem k tomu, že se jedná o bakalářskou práci, je nutno ocenit její rozsah (69 stran textu) a již zmíněné využití archivních materiálů.

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením

velmi dobře.

.....*Marie Bahenská*.....

PhDr. Marie Bahenská, PhD.

Masarykův ústav – Archiv AV ČR, v.v.i.

V Praze 28. 8. 2007.